

Интервју: Митрополит Струмички г. Наум
од Марина Домазетовска

ПРЕМИН

СПЦ нека не размислува за паралелна ерархија во Македонија!

„Покрај непосредното пастирско прашање, а тоа е мисијата меѓу македонскиот народ, епископите на Македонската Православна Црква имаат и дополнително, предизвикано пастирско прашање, особено после минатогодишните случувања на таканаречениот 'Нишки договор' и отцепувањето на Митрополитот Повардарски од Светиот Синод на Македонската Православна Црква. Тоа е прашањето за службеното име и називот на административното уредување на нашата Црква. Истото ова прашање воопшто не е пастирско, на пример, за еден Епископ во Србија, Црна Гора или Русија, затоа што нивната паства не е непосредно заинтересирана за тоа прашање, а којзнае и дали тамошните православни христијани воопшто чуле за постоењето на овој проблем,, вели Митрополитот Струмички г. Наум во интервјуте за Премиин, одговарајќи на многуте прашања врзани со актуелните проблеми со коишто се соочува Македонската Православна Црква

„Епископот како Глава на својата епископија или епархија е единствен носител на реална автокефалност, и тоа како во делот на своето светотаинско дејствување така и во делот на своето пастирско дејствување и административно работење, без притоа да е обврзан да праша некогаш за мислење. Значи, тој е Глава на Црквата и нема друга 'глава' над него којашто ќе одлучува и наре-

дува наместо него. Тоа означува поимот 'автокефалност' и светотаински, и пастирски, и административно, и етимолошки. Секое надсидување на каква било власт над Епископот на локалната Црква проявено во некаква надструктура од „канонски,, „правен,, „организационен,, или уште помалку „национален,, или сличен карактер е болест, страв и грев на папоцентризмот.,,

Решавањето на македонското црковно прашање стана многу сложен проблем. Иако сите прогнози водеа во спротивна насока, Црквата сепак доживеа раскол во своите редови. Сега МПЦ го носи на грб и егзархот на СПЦ. Што реално ни се случува и што можеме да очекуваме?

Македонската Православна Црква, Охридска Архиепископија, се наоѓа пред нов, можеби досега најголем предизвик за неа и за нејзиното пастирско дејствување на просторот на Република Македонија. С□□ почести се заканите на Српската Православна Црква и на нејзиниот егзарх во Република Македонија дека доколку Македонската Православна Црква не ги прифати нивните барања, ќе се соочи со обидот за формирање на ерархија паралелна на нејзината, а со тоа и со формирање на друга црковна организација, паралелна на нејзината, којашто од името и под управа на Српската Православна Црква ќе дејствува на територијата на

Република Македонија. Иако шансите оваа паралелна структура да профункционира во догледно време се минимални, сепак заради поткрепата што моментално ја имаат од некои од останатите православни Цркви и доколку истата продолжи, никој со сигурност не може да предвиди колку таа структура ќе успее да се развие по десетина или по дваесет години или пак колку сето тоа негативно ќе влијае врз конечното решавање на македонското црковно прашање. Она што со сигурност може да се очекува, ако вака продолжат да се одвиваат настаните, е дека тоа ќе биде и еден раскол - не е важно колкав - во македонското национално битие на црковен план, покрај веќе постоечките поделби на верски, етнички, идеолошки, политички, економски, социјален и културен план. Затоа, најнепосредна задача на Македонската Православна Црква е спречувањето на овој внатрешен црковен раскол и спречувањето на

„Поимот 'автономност' за една помесна Црква етимолошки и административно значи дека таа сама, на свој Собор, си го донесува својот Устав и своите правилници за работа, а не некој еднадвор или некоја друга Црква... Напорот којшто во наше време Македонската Православна Црква го вложува преку својата активна црковно-дипломатска дејност е токму напорот за влегување и во соборните структури на одлучување на универзалната (Соборната) Црква, да не дозволи никој во нејзино име и на нејзино место да донесува одлуки од суштинско значење за животот на Православната Црква.,,

продлабочувањето на, би рекле, административниот раскол со Српската Православна Црква и со останатите православни Цркви.

Каде застапа преговорите со СПЦ? Во кои прашања лежат вистинските проблеми помеѓу двете Цркви?

Околу две прашања не можат да се согласат двете Цркви. Прво, за службеното име на нашата помесна Црква, односно дали таа официјално ќе се претставува пред сите други помесни Цркви како Македонска Православна Црква, согласно името на државата во којашто ја извршува својата мисија, како што бараме ние, или ќе го користи само своето историско и еклисиолошко, црковно име, Охридска Архиепископија, како што сега прифаќа и бара Српската Православна Црква. И второ, за тоа како ќе се нарече административното уредување на нашата Црква, односно автокефалија, како што бараме

ние, или автономија, како што сака Српската Православна Црква. Колку пак овие прашања, службеното име на Црквата и називот на нејзино административно уредување, навистина имаат врска со она што се случи - прекин на евхаристиската заедница - или со она што се нарекува чиста, православна вера и Божествена љубов и заедница меѓу браќа во Христос, Господ, тоа, за жал, се доведоме во ситуација да треба да биде предмет на посебна теолошка анализа. Мислам дека таква една анализа, за секој добронамерен човек којшто не бил запознат досега, покрај останатото ќе биде и ослободување од погрешната претстава за некои поими (службени имиња на Цркви), а на некои, пак, поими ('автокефалност' и 'автономија') ќе им го врати нивното вистинско значење. Исто така во случајов треба да се одреди и дефинира што е тука вистински пастирски проблем, а што продор на световното, на светот и на неговата политика и интереси во животот на

Црквата. Сите овие прашања би требало да бидат предмет на разгледување и сериозно богословско толкување на еден симпозиум, како на пример на оној којшто заеднички го најавуваат и го подготвуваат Српската Православна Црква и Руската Православна Црква, а на којшто би требало да учествува и Македонската Православна Црква. Овие прашања ќе мора да бидат и предмет на теолошка расправа и заземање јасен православен став и на една идна сеправославна конференција, и тоа пред да се премине на преземање конкретни мерки за надминувањето на проблемот којшто некои Цркви го имаат со Македонската Православна Црква.

Проблемот во очите на јавноста повлекува само политички и историски димензии, а како што објаснувате Вие, истиот во себе има свои догматски, канонски, еклисиолошки и есхатолошки димензии. Да се задржиме малку на проблемот и од овој аспект?

Ако сакаме да се запознаеме со структурата на Црквата, истата ќе ја откриеме во структурата на Светата евхаристија. Затоа што таму ќе најдеме токму таква структура каква што е образувана во првата Црква и каква што ни е предадена преку православното Предание до денес. Тоа пак, е единствената основа на којашто е изградено канонското уредување на Црквата, онакво какво што и денес го почитуваме. Видливото канонско уредување на Православната Црква не претставува служење на нејзините организациони потреби - ниту може - туку пред сè пројава на уредувањето на Царството Божјо. Црквата во својата природа претставува заедница на есхатонот, односно на Царството Божјо, а нејзиното уредување треба да одговара на нејзината есхатолошка ипостас. Секако, видливото канонско уредување треба да ја изразува

суштината на Црквата и во конкретните историски услови. Црквата е една. Господ не востанови многу цркви, туку една. А таа една Црква се поистоветува со единственото Тело на Единиот Христос. Но, заради тоа што таа една Црква се остварува, се пројавува и иконично се изобразува во евхаристиската заедница, таа, според природата на нештата, се појавува како многу Цркви, зашто незамисливо е да постои една евхаристиска заедница, една Света литургија, за цел свет. Значи, таму каде што верниците се собираат на едно место околу својот Епископ за да го совршат евхаристиското собрание, таму се остварува и севкупното Тело Христово, односно таму се возглавува тајната на Божествениот домострој и во потполност се изобразува Царството Божјо. Затоа ние зборуваме за една Црква, којашто е составена од мноштво локални Цркви. Исто така, заради тоа што секоја локална Црква во којашто се совршува Светата евхаристија претставува потполно Тело Христово, секоја таква локална Црква е, треба да биде и може да се нарече севкупна, потполна Црква. Со други зборови, како што Светата евхаристија го остварува целиот Христос, а не само некој Негов дел така и секоја локална Црква претставува потполно Тело Христово, а не само некој Негов дел. Значи, според православната еклисиологија секоја локална епископска Црква претставува потполна, соборна Црква, исполнета со сите благодатни богочовечки дарови Божји потребни за спасение на луѓето, односно претставува цело Тело Христово, зашто поимот Црква се засновува на Светата евхаристија.

Која е вистинската улога на Епископот во неговата Црква?

Како што веќе рековме, собирањето на народот Божји на едно место е неопходно

„Нашата Црква ќе го задржи името Македонска Православна Црква сè додека и другите Цркви ги употребуваат придавките (етници): Српска, Бугарска, Руска и слично, и сè додека тоа прашање не се

регулира на еден сеправославен Собор, со важност за сите помесни Цркви. Како и да е, Македонската Православна Црква со своето име само се вклопи во веќе воспоставената шема.,,

за постоењето на Црквата, но средиштето на тоа собрание е личноста Христова. Епископот пак, кој го возглавува тоа собрание е икона на есхатолошкиот Христос. Бидејќи Христос е Глава на Телото, на Црквата, односно возглавување на сè и бидејќи таа Глава е упатена кон Бога Отецот, заради тоа и Епископот како икона Христова е претстојател на Светата евхаристија којашто се вознесува кон Бога, односно кон Неговиот престол: „Твои дарови од Твоите Тебе Ти принесуваме за сите и за сè,.. Епископот е оној којшто стојќи пред Црквата и во нејзино име ги принесува даровите на Црквата пред престолот Божји, пред Бога. Преку него се совршува тајната на соборниот начин на постоење: самите себеси, еден со друг и целиот наш живот на Христа Бога, а во Него на Бога и Отца да Му го предадеме. Значи, Епископот благодатно, светотаински, го остварува тоа возглавување онака како што го остварува тоа Христос и тој е икона Христова и се наоѓа на местото и во образот Христов.

Какви заклучоци може да извлечеме од досега кажаното а коишто ќе ни ги објаснат термините 'автономија' и 'автокефалија'?

- Прво, според православната еклисиологија секоја локална епископска Црква е Црква во сета своја полнота. Единството

на локалната и универзалната (Соборната) Црква не е некое единство во 'колективност' (каде што локалните Цркви би сочинувале 'делови' од една поголема 'целина'), туку е благодатно единство во идентитет, каде што сите локални епископски Цркви во Светата евхаристија се поистоветуваат меѓусебно и со Телото Христово, односно и со онаа првобитна Апостолска Црква во Ерусалим и со есхатолошката Црква на невечерниот ден на Царството на Отецот и Синот и Светиот Дух. Значи, како Црква во сета своја полнота локалната епископска Црква ниту може да биде 'дел' којшто спаѓа во рамките на една 'поголема' Црква ниту може да биде, по истата еклисиолошка логика, некоја 'помала' Црква којашто е подвластена од некоја 'поголема' Црква. Согласно досега напишаното мислам дека ни се разјаснува барем прашањето што всушност не се и не може да претставуваат поимите 'автокефалност' и 'автономија'. Автокефална Црква не е некоја 'поголема' Црква во чиишто рамки, како 'дел' од неа, спаѓа некоја 'помала', нецелосна, автономна Црква, којашто истовремено е и под нејзина власт. А лаички, или во најдобар случај административно, работите токму така се сфаќаат. Но, како што видовме, ваквото сфаќање на поимите 'автокефалност' и 'автономија' не е согласно со учењето на православната еклисиологија. И уште

„Од еклисиолошки аспект, вистинското и единственото теолошки оправдано име на една Црква којашто дејствува на одредена територија се одредува според катедрата на првиот по чест Епископ. Во таа смисла вистинското еклисиолошко име на Православната Црква во Грција е Атинска Архиепископија, во Македонија - Скопска Архиепископија, во Србија Белградска Патријаршија, во Бугарија - Софиска Патријаршија....„

нешто: како што гледаме контекстот во којшто овие поими денес се користат е напoлно секуларизиран, политички оптоварен и пастирски актуелен. Затоа, зарем не е време Православната Црква да се ослободи од овие и вакви поими коишто во православната терминологија и во црковниот живот се користат во нивниот погрешен контекст, и тоа од пред нецели двесте години, а се потполно непознати во нејзините свети канони?

Треба да се напомене и тоа дека нема и не може да постои власт над Епископот, бидејќи тој е икона Христова и Глава на Црквата собрана околу него на Светата евхаристија. Како што нема власт над Христос така нема власт ни над Епископот, кој е икона Христова. Затоа Епископот како Глава на својата епископија или епархија е единствен носител на реална автокефалност, и тоа како во делот на своето светотаинско дејствување така и во делот на своето пастирско дејствување и административно работење, без притоа да е обврзан да праша некого за мислење. Значи тој е Глава на Црквата и нема друга 'глава' над него којашто ќе одлучува и наредува наместо него. Тоа означува поимот 'автокефалност' и светотаински, и пастирски, и административно, и етимолошки. Секое надзидување на каква било власт над Епископот на локалната Црква пројавена во некаква надструктура од „канонски,, „правен,, „организационен,, или уште помалку

„национален,, или сличен карактер е болест, страв и грев на папоцентризмот. Значи, да заклучиме: терминот 'автокефалност', канонски, е соодветен единствено за местото на Епископот во структурата на локалната Црква, чија пак структура на уредување е определена од нејзината есхатолошка ипостас.

Во што се согледува самостојниот статус на Епископот во рамките на неговата епархија т. е. на локалната Црква?

Епископот, како пастир, слободен е да го уредува животот на својата епархија, согласно догмите и каноните на Православната Црква, полагајќи за тоа сметка само пред Бога. Никој не се меша, ниту може, во неговата пастирска дејност: ни помесен Собор на Епископи (Свет Синод) ни Вселенски Собор. Овде да го напоменеме и тоа дека и првиот по чест Епископ (Архиепископ, Патријарх) ги има истите права како и секој Епископ; тоа се права со коишто располага само во својата епархија. Во случај кога би посакал да посети друга епархија и да направи нешто во неа, тоа може да го стори само со дозвола и благослов на Епископот на таа епархија, и обратно. Секако, Епископите ништо поважно не треба да преземаат без знаење на Првиот меѓу нив, туку секој презема дејствија што се однесуваат само на неговата епархија, но ни оној Првиот нека не прави ништо без знаење на оста-

„Наместо Српската Православна Црква да размислува за воведување на паралелна ерархија на територијата на Република Македонија, подобро е да покаже пастирска грижа за некое од двете можни решенија: или термините автокефалија и автономија да

се користат во нивната вистинска смисла како што погоре предложивме или пак потполно да се напуштат како секлуаризирани и политички оптоварени термини и наместо нив во еден меѓуцрковен договор да се користи, на пример, терминот самостојност.,,

натите Епископи (34 Правило на светите Апостоли).

Соборот на Епископи, како тело, установа, може да се појави и да се наметне само во случај кога некоја одлука или дејство на Епископот на локалната Црква се спротивни на догмите и на каноните на Црквата и влијаат негативно и врз животот на останатите локални Цркви. Ова претставува главно и основно правило на синодалноста. Но Соборот не претставува установа, надструктура којашто има власт над локалната Црква, туку тело, установа којашто ги изразува единството, истоветноста, едномислието, заедницата и взаемноста на локалните Цркви. Тоа, во смисла на уредување и организација, се постигнува со фактот дека сите Епископи рамноправно (со еднакво право на глас, вклучувајќи го и првиот по чест, или претседателот на Соборот), доброволно и слободно учествуваат на Соборите. Со самото тоа и одлуките на Соборот не се туѓи на локалната Црква.

Овде е и местото каде што природно паѓа и треба да се објасни поимот 'автономија' затоа што тој поим, како што велите Вие, е поврзан исклучиво само со работата на Соборот на помесната Црква.

Поимот 'автономност' за една помесна Црква етимолошки и административно значи дека таа сама, на свој Собор, си го

донесува својот Устав и своите правилници за работа, а не некој еднадвор или некоја друга Црква. Таквиот Устав и правилници за работа и сите други одлуки и акти што помесната Црква автономно ги донесува, а коишто скоро секогаш се однесуваат само на нејзиното административно уредување и работење, важат и се соодветни само на државната, политичка и административна територија на којашто Црквата е организирана. За прашања пак од догматски, литургиски и канонски карактер ниту нашата ниту која било друга помесна Црква може самостојно, автономно и конечно на свој Собор да одлучува. За конечни одлуки на таков вид прашања потребно е заедничко, соборно одлучување, односно Вселенски Собор. Тоа, исто така, е еден од битните недостатоци коишто во сегашнава позиција како помесна Црква ги трпиме. Затоа, напорот што во наше време Македонската Православна Црква го вложува преку својата активна црковно-дипломатска дејност е токму напорот да влезе во тие соборни структури на одлучување и да не дозволи никој во нејзино име и на нејзино место да донесува одлуки од суштинско значење за животот и мисијата на Православната Црква во светот.

Погоре рековте дека „поимот Црква се заснова на Светата евхаристија,, и дека доколку сакаме да се запознаеме со структурата на Црквата „треба да се запоз-

„Само просечни и празни луѓе, без Христа во себе, чиј живот нема никаква духовна содржина се чувствуваат возвишени над другите и исполнети со поголемо чувство на власт преку припадноста на националното,.. Иронијата е во тоа што станувајќи роб и служејќи му на идолот нација, човекот се чувствува возвишен. Но и уште полошо, национализмот е предавст-

наеме со структурата на Светата евхаристија,.. Објаснете ни ја административната структура на локалната Црква од овој аспект.

- Да, како што Епископот претседава со собранието на верните на Светата евхаристија така тој претседава и со епархискиот управен одбор на својата епархија. И како што свештениците, ѓаконите и верниот народ се распоредени околу Епископот на Светата евхаристија, секој со своја функција - таква соодветна должност добиваат под раководство на Епископот и во управувањето со епархијата. Притоа постојат служби коишто не се менуваат, затоа што □ припаѓаат на есхатолошката природа на Црквата; и постојат служби коишто се менуваат, затоа што □ припаѓаат на историската природа на Црквата, затоа што Црквата мора да одговори на различни историски потреби. Со други зборови, во есхатонот, во Царството Божјо, нема да постои потреба од мисионерство, од проповед, од монашки заедници, од хуманитарна дејност и така натаму. И уште нешто:

во и неверство кон Евангелието Христово. Тој е страшен грев спрема Божјиот лик во човекот. Оној што одбива и не сака да види брат во Христос, во човек од друга националност, тој не само што не е христијанин туку ја губи и својата човечка длабочина. На ова ропство може да му се спротивстави само личност со духовна содржина,..

како што над Епископот нема друга 'глава' или 'власт' на Светата евхаристија така тој е и административна глава на својата епархија и никој не му се наметнува, ниту може да се меша во неговото административно, материјално-финансиско и пастирско раководење со неговата епархија, с□ додека е тоа согласно со светите канони и со Уставот на помесната Црква.

Погоре рековте дека „поимот Црква се заснова на Светата евхаристија,.. и дека доколку сакаме да се запознаеме со структурата на Црквата „треба да се запознаеме со структурата на Светата евхаристија,.. Објаснете ни ја административната структура на локалната Црква од овој аспект.

- Ако правилно и во нивната вистинска православна еклисиолошка смисла ги користиме термините 'автокефалија' и 'автономија', можеме да заклучиме дека: секоја Црква организирана на одредена државна, политичка или административна територија, односно секоја помесна Црква (Руската Православна Црква, Српската

Православна Црква, Македонската Православна Црква и другите) е автономна во однос на сите останати Цркви, затоа што сама, на свој Собор, си ги донесува својот Устав, своите правилници и други акти за територијата на којашто е административно организирана, но и дека епископите на таа помесна Црква се единствени носители на реална автокефалност во однос на своето светотаинско, пастирско и административно дејствување во своите локални Цркви, а треба да се во литургиско и канонско единство со сите останати православни епископи и уште, дека помесната Црква е во апсолутна зависност од одлуките на Светите Вселенски Собори, на минатите, но и на идните, доколу со своите епископи учествува рамноправно во нив. Во духот на погоре реченото, главна цел на еден меѓуцрковен договор е, и би требало да биде, да се постигне таква позиција на Црквите којашто ќе исклучува секако реално мешање и демонстрација на власт на една Црква во животот на другата, и тоа како во светотаинското и во пастирското дејствување - што се подразбира - така и во административното работење. Само таквото канонско уредување на меѓусебните односи на помесните Цркви ќе претставува пројава на уредувањето на Царството Божјо, а не служење на нивните приземни (етнофилетистички) организациони потреби. Црквата е дар Божји на човекот во Христос, а не некоја човечка „творба“, или приватизирана „организација“, на Рим или Цариград, на Белград, Москва или Атина или на кој било човек, народ или место на којашто □ командува или □ пресудува некој што е надвор и над самата реалност на полномоќната локална епископска Црква, којашто е носител на апостолската полнота, на соборноста, на вистинската вера, на благодатта, на заедницата на Светиот Дух.

Како се одредува името на Црквата од догматски и еклисиолошки аспект?

- Од догматски аспект нашата православна вера е вера во Една, Света, Соборна и Апостолска Црква. Оттаму, во која било православна земја да појдете или во кој било православен храм да влезете и на кој било јазик да го слушнете православниот Симбол на Верата, единствено насекаде ќе биде посведочена и потврдена само таа вера - во Едната, Света, Соборна и Апостолска Црква и ништо друго. Православните христијани ја примаат оваа вера во Светата Тајна Крштење, со оваа вера живеат и со оваа вера умираат. Оваа вера ако треба и маченички ќе ја посведочат.

Ниту еден вистински православен човек нема да ви исповеда вера во некоја Грчка, Македонска, Бугарска, Српска или не знам која црква. Во светлина на погоре изложеното Едната, Света, Соборна и Апостолска Црква (Православната Црква) само се пројавува во одредени политички, државни и етнички граници за да го проповеда и посведочи на таму населениот (расеаниот) народ Божји, согласно неговиот јазик и менталитет, Домостројот на Богочовекот Исус Христос за спасение на секој човек. Заради тоа, од догматски и затоа непроменлив аспект и согласно на односната административна поделба, името на една помесна Црква попрецизно би звучело и повеќе би го изразувало нејзиното единство кога би гласело: Православна Црква во Грција, во Македонија, во Србија, во Русија, а не како што е во практиката - Руска Православна Црква, Македонска, Српска, Бугарска. За неупатените во црковната проблематика користењето на овие именски присвојни придавки повеќе го означува националното отколку територијалното.

Од еклисиолошки аспект, вистинското и единственото теолошки оправдано име на една Црква којашто дејствува на одредена територија се одредува според катедрата на првиот по чест Епископ. Од друга страна пак, катедрата на првиот по чест Епископ низ историјата се поместувала во зависност од тоа каде се наоѓал центарот на државната и на политичката моќ. Ниту една држава не сакала Црквата којашто дејствува на нејзината суверена територија да има свој центар на управување надвор од тој простор, а заради полесна комуникација и Црквата и државата претпочитале нивните седишта да бидат во едно исто место, град. Црквата никогаш не го апсолутизирала ниту еден историски стадиум на процесот на нејзиното административно организирање, затоа што тоа би било служење на идоли. Заради тоа, низ историјата е забележана дислокација на црковните центри и на катедрите на првите по чест Епископи, па дури и формирање на сосема нови. Ваквото пастирско прилагодување на Црквата се пројавува и во 34 канон на Светите Апостоли: Епископите на секој народ треба да го знаат Првиот помеѓу себе и да го сметаат за Глава... Во таа смисла вистинското еклисиолошко име на Православната Црква во Грција е Атинска Архиепископија, во Македонија - Скопска Архиепископија, во Србија Белградска Патријаршија, во Бугарија - Софиска Патријаршија... (Старите еклисијални имиња сè уште и денес ги користат, и тоа како единствени официјални имиња, најстарите Цркви: Цариградската Патријаршија, Александријската, Ерусалимската и Антиохиската). Но за да се сочува историскиот континуитет и сеќавањето на непрекинатиот црковен живот и сведоштво низ историјата, направен е еден еклисиолошки исклучок и смислена е таканаречената минимална црковна јурисдикција. Односно, со тоа

што е дозволено на пример скопскиот митрополит да има управа над само еден храм во Охрид, му се оправдува и титулата Архиепископ Охридски или со тоа што на белградскиот митрополит му е дозволена управа над еден храм во Пеќ, му се оправдува и титулата Архиепископ Пеќски...

Затоа, од догматски и еклисиолошки аспект имињата што некои православни Цркви ги употребуваат денес се само погрешно видување наследено од периодот кога и црковни водачи биле вклучени во борбата за национален идентитет и државно осамостојување, а не имиња засновани врз Светото Предание и врз светите канони на Црквата. Секако и нашата Црква ќе го задржи своето официјално име за комуникација кон надвор, Македонска Православна Црква, сè додека и другите помесни Цркви ги употребуваат придавките-етници: Српска, Бугарска, Руска и слично, и сè додека тоа прашање не се регулира на еден сеправославен Собор, со важност за сите Цркви. Како и да е, Македонската Православна Црква со своето име само се вклопи во веќе воспоставената шема. Редно е, тие што да речеме од разбирливи причини пред стотина години ги воведоа овие имиња во употреба во православниот свет, сега да најдат доблест и да ги вогласат имињата на помесните Цркви со нивната евангелска мисија. Ако немаат храброст за тоа тогаш барем нека не ни судат нам.

И уште нешто, секоја Црква би требало да се посвети на служењето на народот меѓу којшто по Божја Промисла пастирски дејствува. Но ниту една помесна Црква не може да се поистовети со цел еден народ, негувајќи притоа идеи за богоизбраност на тој народ. Ваквото поврзување во историјата се покажало и се покажува кобно и за тој народ и за таа Црква. Според Стариот Завет богоизбраноста е привилегија само на Еврејскиот

народ и на никој друг. Според Новиот Завет на нашиот Господ Исус Христос, Црквата Божја, Новиот Израел уште отсега, во литургиското 'денес', ја живее есхатолошката реалност дека нема веќе ни Јудејци, ни Елини, ни Македонци, ни Срби, ни Бугари, ни роб, ни слободен, нема машки пол ни женски, зашто сите ние сме едно во Христа Исуса (Гал. 3, 28). Од црковен аспект барањето секој конкретен, формиран православен народ за време на своето историско постоење да Му принесе на Бога плодови на покајание и светост е пастирски проблем, а не есхатолошки. Овие два поими не треба да се мешаат. Црквата не е тоа што се гледа, туку тоа што ќе биде во Царството Небесно. Односно, есхатолошката состојба на Црквата го претставува нејзиниот идентитет, а не историската. Кој има уши да слушне, нека чуе.

Рековте дека „треба да се одреди и дефинира што е тука вистински пастирски проблем, а што продор на светот и неговата политика,.. Оттука, колку македонското црковно прашање е пастирски проблем и за кого ?

- Да се задржиме на неколку основни мисли коишто сметаме дека се доволни, без понатамошно навлегување во детали. Секое прашање, на кој било план, за чиешто решавање паствата на еден Епископ е непосредно заинтересирана е истовремено и пастирско прашање за односниот Епископ. Постојат природни или нормални пастирски прашања, а има и предизвикани, после одредени случувања. На пример: чувството за етничка припадност на еден народ и неговиот јазик е факт којшто особено Православната Црква не може да го превиди. Значи, каде и да започне своја мисија Православната Црква мора да му се обрати на конкретниот човек или народ со потполно почиту-

вање барем на неговата етничка припадност и јазик. Светиот апостол Павле вели: за сите станав с□, та по каков и да било начин да спасам некого. А ова го правам поради Евангелието, за да бидам учесник во Него (1Кор. 9, 22 - 23). Секој поинаков настап на Црквата би бил онтолошко промашување на мисијата и неисполнување на Евангелието. Затоа Православната Црква никогаш не би требало, а конечно и не може, да дејствува како инструмент за национално поробување од страна на еден народ врз друг. Покрај непосредното пастирско прашање, а тоа е мисијата меѓу македонскиот народ, епископите на Македонската Православна Црква имаат и дополнително, предизвикано пастирско прашање, особено после минатогодишните случувања на таканаречениот 'Нишки договор' и отцепувањето на Митрополитот Повардарски од Светиот Синод на Македонската Православна Црква. Тоа е прашањето за службеното име и називот на административното уредување на нашата Црква. Истото ова прашање воопшто не е пастирско, на пример, за еден Епископ во Србија, Црна Гора или Русија, затоа што нивната паства не е непосредно заинтересирана за тоа прашање, а којзнае и дали тамошните православни христијани воопшто чуле за постоењето на овој проблем. Всушност, и секој што вистински пребива во покајание далеку е од оваа световна проблематика, особено ако е совесен Пастир којшто зад себе има словесно стадо со многу посуштествени потреби.

Значи, тука ни се поставува едно клучно прашање: ако за еден православен Епископ проблемот на службеното име и називот на административното уредување на Православната Црква којашто дејствува на просторот на Република Македонија не е пастирско прашање, тогаш кого тој

самостојно да се раководи во духовниот живот ('автокефалност') или самостојно да воспоставува правила на духовно живеење за себе и за другите ('автономност'), а притоа да е роб на своите страсти: гордост, среброљубие и сластољубие. Славољубието или гордоста е страст на умот преку којшто демонот го заведува и го заробува човекот.

Национализмот, пак, или етнофилетизмот е само еден вид на индивидуално себелубие и егоизам и заробеност на човекот и е многу длабоко вкоренет во неговиот емоционален живот. Само просечни и празни луѓе, без Христа во себе, чиј живот нема никаква духовна содржина се чувствуваат возвишени над другите и исполнети со поголемо чувство на власт преку припадноста на „националното,„ Иронијата е во тоа што станувајќи роб и служејќи му на идолот „нација,„ човекот се чувствува возвишен. Но и уште полошо, национализмот е предавство и неверство кон Евангелието Христово. Тоа е страшен грев спрема Божјиот лик во човекот. Оној што одбива и не сака да види брат во Христос, во човек од друга националност, тој не само што не е христијанин туку ја губи и својата човечка длабочина. На ова ропство може да му се спротивстави само личност со духовна содржина.

Што се случува, значи, кога човек болен од етнофилетизам духовно раководи со други или кога ќе падне во мнение дека ја спасува целата Црква? Резултатите ни се добро познати. Ги видовме и во последните нецели два века, а ги гледаме и денеска: Православната Црква е обесилена во проповедта и сведоштвото Христово пред светот заради поделеноста и затвореноста во одделни етноси, често и непријателски расположени едни спрема други. Затоа, човек болен од етнофилетизам, а со тоа и одголен од Божјата благодат, не само што не ќе може да му

помогне на својот народ и на Црквата во којашто служи туку и многу ќе им наштети.

Но за секој којшто има зрнце искреност во себе, има надеж. Таквиот нека се обиде, кога ќе застане на молитва да влезе молитвено со умот во срцето. Секој којшто не ќе може со умот да излезе пред олтарот на срцето и на него да принесе чиста молитвена жртва, а наместо тоа внатре ќе најде на темнина и непробоен сид, нека знае дека срцето му е затворено.

'Затворено' срце значи срце заробено од страстите, од гревовната навика, од демонот. 'Отворено срце' е срце ослободено од пресудното влијание на претходно наведените зла, срце во коешто се пројавува благодатта на Светото Крштение. Умот којшто молитвено пребива во доволно 'очистеното срце' постојано се преобразува и просветлува од Божествената благодат. Значи, само оној што е слободен може духовно да се самораководи и да ги раководи другите во Бога ('автокефалност'), воден од 'просветлениот ум' во светлината на пројавената благодат. Заробениот ќе биде воден од поробувачот, а притоа ќе биде убеден дека самиот себеси се патеводи и дека духовно ги раководи другите.

Проблемите со коишто се занимава Православната Црква во наше време - службени имиња на Цркви и назив на нивно административно уредување - воопшто не постоеле за време на прогонот од првите три века. Затоа, или ќе собереме сили и мудрост сами да изнајдеме решение или проблемите сами по себе ќе се решат за време на последниот прогон, затоа што тајната на беззаконието тогаш отворено и силно ќе подејствува, и тоа ќе биде извршено, затоа што нема да Го има Оној што ја задржува сега (2 Сол. 2,7).

